

บทคัดย่อ

การใช้อำนาจรัฐในการแสวงหารวบรวมพยานหลักฐาน ถือเป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญประการหนึ่งในระบบของการดำเนินคดีอาญา ซึ่งวิธีการที่เจ้าพนักงานของรัฐได้ใช้วิธีการแสวงหาพยานหลักฐานไม่ว่าจะด้วยวิธีการค้นในที่สาธารณะ ค้นตัวบุคคล การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายของบุคคล การลักลอบดักฟังโทรศัพท์ ตลอดจนถึงวิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานกรณีอื่นๆ เช่น การถามปากคำผู้ต้องหา เหล่านี้จะเห็นได้ว่า การใช้อำนาจในแต่ละกรณีนั้นสิ่งที่จะต้องถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณาเสมอก็คือ วิธีการแสวงหาพยานหลักฐานแต่ละกรณีนี้ที่เจ้าพนักงานของรัฐได้กระทำอยู่ในปัจจุบันมีกฎหมายรองรับให้อำนาจในการกระทำได้กล่าวเพียงใดหรือไม่และการใช้อำนาจนั้นเป็นไปโดยถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากวิธีการใช้อำนาจเหล่านั้นเจ้าพนักงานได้ใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือ ไม่มีกฎหมายให้อำนาจ หรือ เป็นการกระทำที่เกินขอบเขตที่กฎหมายได้วางไว้ พยานหลักฐานหรือสิ่งที่ได้มานั้นจะสามารถนำมารับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อใช้ในการดำเนินคดีได้หรือไม่

จากการศึกษาพบว่าหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อระบบกฎหมายลักษณะพยานของไทยในฐานะที่เป็นประเทศหนึ่งที่ปกครองในระบบนิติรัฐ โดยเฉพาะการปฏิเสธไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบถือเป็นมาตรการสำคัญประการหนึ่งในการยับยั้งควบคุมมิให้เจ้าพนักงานใช้อำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบไปอย่างอำเภอใจ ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญให้เกิดเป็นรูปธรรมมากที่สุด แม้แนวความคิดเกี่ยวกับหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 226 จะได้มีนัยกฎหมายมีความเห็นแยกออกเป็นสองแนวด้วยกัน แต่การตีความกฎหมายในเรื่องของบทตัดพยานหลักฐานคดีอาญาของไทยตามมาตรา 226 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ควรจะต้องตีความไปในทางที่เป็นคุณต่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน คือศาลจะต้องไม่รับฟังพยานหลักฐานทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นถ้อยคำของพยานบุคคล พยานวัตถุ พยานเอกสาร ที่ได้มาจากการแสวงหาพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานโดยมิชอบอยู่เสมอ การ “เกิดขึ้น” กับการ “ได้มา” ซึ่งพยานหลักฐานจึงเป็นสิ่งที่สมควรที่จะแบ่งแยกออกจากกันในระบบกฎหมายลักษณะพยานของไทย เพราะจะทำให้ศาลไม่อาจควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานที่เป็นฝ่ายบริหารในการแสวงหาพยานหลักฐานได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากพยานหลักฐานที่ได้มานั้นเป็นพยานเอกสารหรือพยานวัตถุ และผลจากการที่ศาลไม่อาจตรวจสอบ

การใช้อำนาจดังกล่าวได้นี้ จึงอาจส่งผลทำให้การใช้อำนาจของเจ้าพนักงานที่เป็นฝ่ายบริหารอาจเป็นไปอย่างไม่มีขอบเขตวิธีการ ตลอดจนความชอบธรรม ในการใช้อำนาจนั้น ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญในฐานะที่เป็นกฎหมายสูงสุดได้รับรองและคุ้มครองได้ในที่สุด

นอกจากนี้ จากการศึกษาพบว่าระบบกฎหมายลักษณะพยานของไทย ในส่วนของการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา สิ่งที่ศาลควรจะต้องนำมาพิจารณาประกอบควบคู่ไปกับหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้นก็คือ คุณค่าของประโยชน์สาธารณะ(Public Interest) ที่จะนำมาซึ่งน้ำหนักระหว่างคุณค่าของสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่ถูกกระทบจากการใช้อำนาจแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบนั้น ว่าสิ่งใดมีน้ำหนักหรือคุณค่ามากกว่ากัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการหาจุดสมดุลระหว่างคุณค่าของการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) กับคุณค่าของการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน (Due Process Model) ให้เกิดความเหมาะสมชอบธรรม ซึ่งการกำหนดให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการรับฟัง หรือ ไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย มิได้เป็นการสนับสนุนให้เจ้าพนักงานใช้อำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานได้อย่างอำเภอใจแต่อย่างใด หากแต่การที่ศาลมีดุลพินิจในการรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบได้นี้ ก็เพื่อให้เกิดความเหมาะสมชอบธรรม ชอบด้วยเหตุผล ในการรับฟัง หรือ ไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย นั่นเอง

จากการศึกษาจึงทำให้เห็นได้ว่า ระบบกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานในคดีอาญาของไทยจึงควรที่จะมีการกำหนดให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการรับฟัง หรือ ไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบได้อย่างอิสระโดยการพิจารณาซึ่งน้ำหนักระหว่างคุณค่าของประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) กับคุณค่าของสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่ถูกกระทบจากการใช้อำนาจแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบ เพื่อเป็นการหาจุดสมดุลเหมาะสมที่จะรับฟัง หรือ ไม่รับฟังพยานหลักฐานดังกล่าว ทั้งนี้ก็เพื่อไม่ให้ปัญหาที่เกิดจากการที่เจ้าพนักงานใช้อำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบนั้นเป็นเรื่องที่จะต้อง “ไปว่ากล่าวกันอีกส่วนหนึ่ง” อีกต่อไป

